

Ενσυναίσθηση και Ποιμαντική ευθύνη

/ [Πεμπτουσία](#)

image not found or type unknown

Η μελέτη του κ. Δημήτρη Τσιολακίδη (προηγούμενο άρθρο: www.pemptousia.gr/?p=67540), για τη σύνδεση της Νηπτικής Παράδοσης με την Ποιμαντική Ψυχολογία, εξετάζει στο σημερινό απόσπασμα τις κεντρικές παραμέτρους της ενσυναίσθησης και της ποιμαντικής ευθύνης.

Διεξοδικότερα, ο πνευματικός καλείται να ασκήσει την ενσυναίσθηση[112], να τοποθετεί δηλαδή τον εαυτό του στη θέση των δοκιμαζόμενων προσώπων με τα οποία έρχεται σε επαφή, «δηλαδή να γίνει κανείς εκ προαιρέσεως άλλος αντί άλλου...».[113] Το πνεύμα κατανόησης που απαιτείται να δείξει ο πνευματικός έχει την έννοια της στήριξης και ψυχολογικής ενίσχυσης χωρίς αυτό να σημαίνει ταύτιση με τον εξομολογούμενο ή επικρότηση των λόγων και πράξεών του. Ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο που άπτεται του σωστού τρόπου πνευματικής αντιμετώπισης κάθε προσώπου και σχετίζεται με την διερεύνηση του ασυνείδητου ψυχισμού αφορά όχι στην αξιολόγηση των γνωρισμάτων της προσωπικότητας, αλλά στην αναγνώριση της προσπάθειας του αγωνιζομένου πιστού και των ειλικρινών του προθέσεων να αλλάξει.

Δηλαδή στο ποιόν του αγώνα του· προσέγγιση που συναντούμε στον Ιωάννη της Κλίμακος: «Μερικοί, δεν γνωρίζω πως-ούτε άλλωστε συνηθίζω να εξετάζω υπερήφανα του Θεού τα δώρα-εκ φύσεως έχουν κλίσι προς την εγκράτεια ή την ησυχαστική ζωή ή την αγνότητα ή το απαρρησίαστον(*) ή την πραότητα ή την κατάνυξι. Και υπάρχουν άλλοι που έχουν σ αυτές τις αρετές αντίπαλο την ίδια την φύσι τους, και αναγκάζονται να εκβιάζουν όσο μπορούν τον ίδιο τον εαυτό τους. Αυτούς, αν και κάποτε νικούνται, τους εκτιμώ περισσότερο από τους πρώτους, διότι είναι βιασταί της φύσεώς των.»[114] Βλέπουμε λοιπόν ένα ακόμη παράδειγμα για τη σημασία που δίνουν οι πατέρες στις αθέατες ενδοψυχικές διαδικασίες.

3.2.α Τα όρια της ποιμαντικής ευθύνης

Ποια όμως είναι η αξία τα όρια και η ουσία της ποιμαντικής ευθύνης; Ο Συμεών ο νέος Θεολόγος δίνει το στίγμα της ποιμαντικής μέριμνας αναγνωρίζοντάς σε αυτήν την απόλυτη έκφραση της χριστιανικής αγάπης που οδηγεί στην κατά Χριστόν τελείωση. Η αγάπη όμως αυτή αποκτά την υπαρξιακή της αξία όταν κινείται παράλληλα με την αγάπη προς τον Θεό και όταν προσφέρεται κατά τρόπο ευάρεστο στο Θεό γι αυτό και λέει, «Πράγματι, όταν ο Χριστός ερώτησε για Τρίτη φορά τον Πέτρο εάν τον αγαπούσε, κι εκείνος αποκρίθηκε, “ναι, Κύριε, εσύ γνωρίζεις ότι σ αγαπώ”, απάντησε προς αυτόν, “ποίμανε”, λέγει, “εάν μ αγαπάς τα πρόβατά μου”. Το ότι όμως δεν πρέπει να πηδάει σ αυτήν την διακονία ασκόπως ο κάθε τυχόν, αλλά να το κάνει κανείς με προσεκτική περίσκεψη και φόβο, είναι ολοφάνερο σ εκείνους που δεν έχουν τελείως σκοτισμένο τον οφθαλμό της ψυχής.»[115]

Και επιστώντας περαιτέρω την προσοχή στους ποιμένες για τη σοβαρότητα της αποστολής τους συμπληρώνει: «Γι αυτό λοιπόν ας φροντίσουμε μάλλον να ποιμάνομε προηγουμένως καλώς τους εαυτούς μας ως ποίμνιο του Χριστού, ως βασίλειο ιεράτευμα, και να υποτάξουμε την σάρκα στο πνεύμα, ώστε να μη νικιέται μέσα μας το καλύτερο από το χειρότερο.»[116]

Ομοίως λοιπόν όπως οι πιστοί, έτσι και ο ποιμένας οφείλει αδιαλείπτως να φροντίζει για την επιμέλεια της ψυχής του, αλλά και για την ακεραιότητα της πνευματικής του ζωής. Για να κατορθώσει όμως να διαφυλάξει την πνευματική του θωράκιση και για να έχει λυτρωτικό αποτέλεσμα η διακονία του, αναντικατάστατη αξία έχει η άσκηση της προσευχής. Ο τρόπος με τον οποίο γίνεται η προσευχή αποτελεί δείκτη ψυχικής διαθέσεως και πνευματικής καταστάσεως, δύναται δε να αποκαλύψει την υπαρξιακή σχέση με τη Χάρη στο βαθμό που αυτή το επιτρέπει.

Ο Γέρων Πορφύριος Κουσοκαλυβίτης αναφερόμενος στο θέμα της προσευχής μιλά για το σκοπό και το νόημά της και μας παροτρύνει: «Πιο πολύ θα προσεύχεσθε για τους άλλους παρά για τον εαυτό σας. ...,θα έχετε μέσα σας πάντοτε και τους άλλους. ... Η προσευχή για τους άλλους, που γίνεται απαλά και με βαθιά αγάπη, είναι ανιδιοτελής κι έχει μεγάλη πνευματική ωφέλεια. Χαριτώνει τον προσευχόμενο, αλλά χαριτώνει κι εκείνον για τον οποίο προσεύχεται, του φέρνει τη χάρι του Θεού. ... Γι αυτούς που σας κατηγορούν να κάνετε προσευχή. Να λέτε, "Κύριε Ιησού Χριστέ, ελέησόν με", όχι "ελέησέ τον",.... Να προσεύχεσθε για την κάθαρση κάθε ανθρώπου, για να μιμηθείτε τον αγγελικό τρόπο στη ζωή σας. Ναι, οι άγγελοι δεν προσεύχονται για τον εαυτό τους. Εγώ έτσι προσεύχομαι για τους ανθρώπους, για την Εκκλησία, για το Σώμα της Εκκλησίας. Την ώρα που προσεύχεσθε για την Εκκλησία, απαλλάσσεσθε κι απ τα πάθη. Την ώρα που δοξολογείτε, απαλύνεται η ψυχούλα σας και αγιάζεται υπό της θείας χάριτος. Αυτήν την τέχνη θέλω να μάθετε.»[117]

Πως εισέρχεται όμως κανείς στη διαδικασία της προσευχής; Συμβουλεύει πάλι ο ίδιος Γέροντας: «Πρίν απ την προσευχή η ψυχή πρέπει να προετοιμάζεται με προσευχή. Προσευχή για την προσευχή.»[118]Συνοψίζοντας θα λέγαμε ότι πριν από την ποιμαντική δράση απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η ορθή ποιμαντική στάση. Με ποιο τρόπο όμως θα μπορούσε να αποβεί γόνιμη η ποιμαντική παιδαγωγία ώστε να λειτουργήσει θετικά τόσο στο συμβουλευτικό όσο και στο θεραπευτικό έργο της; Την απάντηση αυτού του ερωτήματος θα την αναζητήσουμε στις μεθόδους του θεραπευτικού ψυχοδιαγράμματος που προτείνεται από τη σύγχρονη ποιμαντική εφαρμογή όπου επισημαίνονται οι τεχνικές, αλλά και τα σημεία που κρίνουν την κάθε εν ενεργεία πνευματικού πατέρα θεραπευτική συμβολή.

[Συνεχίζεται]

[112] «Σε γενικές γραμμές ενσυναίσθηση σημαίνει την δυνατότητα ενός ανθρώπου να μπαίνει στην (ψυχική) θέση ενός συνανθρώπου του, προσπαθώντας με όλη την δύναμή του να κατανοήσει διανοητικά και βιωματικά πως είναι να ζει κανείς τις συγκεκριμένες καταστάσεις που αντιμετωπίζει ο συνάνθρωπος(συν-αισθάνομαι-εντός).

» Βλ. π. Αθανασίου Παραβάντσου ο.π., σ.88

[113] Συμεών ο Νέος Θεολόγος *Βίβλος των Ηθικών*, Ηθικός Λόγος ΙΑ΄, 4 Πατερικά Εκδόσεις «Γρηγόριος ο Παλαμάς» Φιλοκαλία των Νηπτικών και Ασκητών 19Γ, σ.183

[114]Κλίμαξ, Λόγος ΚΣΤ΄,22 Περί διακρίσεως ο.π. σσ.288-289

[115] Συμεών Του Νέου Θεολόγου *Βίβλος των Ηθικών*, Ηθικός Λόγος ΙΑ΄, 16 Πατερικά Εκδόσεις «Γρηγόριος ο Παλαμάς» Φιλοκαλία των Νηπτικών και Ασκητών 19Γ, σ.205

[116] Συμεών Του Νέου Θεολόγου ο.π., σ.223

[117] Γέροντος Πορφυρίου Καυσοκαλυβίτου, *Βίος και Λόγοι*, Ι΄ έκδοση, Ιερά Μονή Χρυσοπηγής, Χανιά 2009 σς.279, 281

[118] Γέροντος Πορφυρίου ο.π., σ.246